

LIMSKA DEKLARACIJA ZA OBVLADOVANJE TVEGANJ ZA KULTURNO DEDIŠČINO OB NESREČAH

3. decembra 2010

Preambula:

V okviru *Simpozija o obvladovanju tveganj za kulturno dediščino ob nesrečah: Trajnostno ohranjanje urbane kulturne dediščine na potresnih območjih* je potekalo srečanje strokovnjakov za kulturno dediščino, arhitektov, arheologov, gradbenih inženirjev in drugih strokovnjakov iz Peruja in Japonske. Cilj simpozija je bil deliti izkušnje glede obnove po nesrečah in obravnavati vlogo gradbenih inženirjev in arhitektov konservatorjev pri zaščiti kulturne dediščine na potresnih območjih.

1. Svet je razdeljen na potresna in nepotresna območja. Do potresov prihaja predvsem ob dveh velikih obročih: tihooceanskem (cirkumpacifiškem) obroču, kjer se sprosti več kot 95 % celotne potresne energije, in evrazijskem obroču. V skladu z mednarodnimi listinami in politikami o ohranjanju ta deklaracija obravnava skupno škodo na kulturni dediščini, ki nastaja na potresno zelo dejavnih območjih.
2. Na teh potresnih območjih je veliko število spomenikov svetovne kulturne dediščine, predvsem v tihooceanskem območju Azije in Latinske Amerike, Karibov, Južne Evrope ter Zahodne in Osrednje Azije. Na teh območjih je zaradi močnih potresov predvidena velika potencialna škoda, zato je treba sprejeti nujne ukrepe za varovanje človeških življenj in zaščito kulturne dediščine ob nesrečah.
3. Po hudih potresih se lokalne oblasti pogosto odločijo, da se zgodovinsko tkivo iz varnostnih razlogov poruši. Nove generacije strokovnjakov bi morale te smernice z interdisciplinarnim pristopom spremeniti in tako zagotoviti trajnostno varstvo dediščine. Vse kulturne ostaline je treba ohraniti ali obnoviti, ob upoštevanju načel celovitosti in pristnosti, z ozirom na lokalne značilnosti.
4. Nacionalne odbore ICOMOS spodbujamo, naj prispevajo k obogatitvi duha listin glede blažitve posledic nesreč na kulturni dediščini na potresnih območjih.
5. Ohranjanje dediščine se zagotovi z izobraževanjem, z uvajanjem novih izobraževalnih programov, seminarjev in usposabljanj. Akademске ustanove bi lahko imele pomembno vlogo z uvedbo študijskih programov, ki bi vključevali vsebine o kulturni dediščini in turizmu v okviru trajnostnega razvoja območij dediščine.
6. Za pojasnjevanje in razširjanje védenja o tem, zakaj je treba dediščino prenavljati s spoštovanjem do pristnosti in celovitosti, je potrebna komunikacija med člani skupnosti in strokovnjaki z različnih področij, akademiki in državnimi organi. Novinarji in drugi medijski strokovnjaki bi morali posvetiti ustrezno pozornost razširjanju tega vedenja.
7. Poudariti je treba odgovornost državnih organov glede pripravljenosti na naslednji močan potres. Čeprav je človeško življenje neprecenljivo, se marsikateri objekti kulturne dediščine kljub temu, da jim grozi porušitev, še vedno uporabljajo za bivanje, poslovne prostore in/ali kot turistični objekti.

8. Blažilni ukrepi in pripravljenost na katastrofalne dogodke zahtevajo celostno oceno tveganj za neko območje, kot tudi za prebivalce in obiskovalce tega območja. Pripraviti je treba podrobne načrte za reševanje in ukrepanje. V ta namen je treba, v izogib ozkim grlom med nesrečami, ugotoviti kakšna je zmožljivost zgodovinskih javnih stavb in območij. Na podlagi predhodnega pregleda je treba na območju odobriti le tiste dejavnosti, ki ne ogrožajo življenja prebivalcev ali obiskovalcev.

IZHODIŠČA IN IZJAVE

1. Konvencija o svetovni dediščini je poudarila, da je vsaka država sama odgovorna za oblikovanje nacionalnih politik za varstvo kulturne dediščine;
2. Pri odzivanju na nesreče je prednostna naloga reševanje človeških življenj in zadovoljitev osnovnih potreb žrtev. V nadaljevanju bi morale odzivanje v kriznih razmerah in ukrepanje ob nesrečah preprečiti nadaljnjo škodo na kulturni dediščini;
3. Interdisciplinarna analiza in ocena konstrukcijskega stanja stavb dediščine morata vključevati ustrezno uporabo tradicionalnih materialov in tehnologij. Pri tem je treba upoštevati poglobljeno razumevanje zgodovinskih stavb in njihovega obnašanja ob potresih prek analitičnega in fizičnega modeliranja, nedestruktivnih testiranj in drugih sodobnih orodij. Vse to je treba ustrezno dokumentirati. Upoštevati je treba merila učinkovitosti, ki jih dopolnjujejo merila moči;
4. Morali bi dokumentirati in objaviti zgodovino potresov, predvsem potresnih aktivnosti na območju dediščine in okoli nje, ter vpliv nedavnih potresov na tradicionalne in netradicionalne objekte;
5. Za zagotavljanje ciljev trajnostnega razvoja in upravljanja tveganj po priporočilu Tematskega srečanja o obvladovanju tveganj za kulturno dediščino, ki je potekalo v Kobeju med Svetovno konferenco Združenih narodov o zmanjšanju tveganja nesreč leta 2005, je treba slediti strateškim ciljem;

o Vključevanje kulturne dediščine v obstoječe politike in mehanizme za zmanjševanje tveganja nesreč na mednarodni, nacionalni in lokalni ravni, z vključevanjem ustanov, pristojnih za dediščino, in strokovnega znanja;

o Vključevanje lokalnih skupnosti v pripravo in izvajanje načrtov za obvladovanje tveganja na vseh stopnjah sanacije po nesreči;

o Vključevanje kulturne dediščine kot vsebine za razvoj znanstvenih raziskav in tehničnih študij, programov za izobraževanje in usposabljanje, povezanih z obvladovanjem tveganja in sanacijo po nesreči, za izdelavo takih operativnih metod, ki bodo državam pomagale obvladovati tveganja, ki ogrožajo kulturno dediščino.

PRIPOROČILA ZA UKREPANJE

Splošna priporočila

1. Ozaveščanje z vključevanjem nosilcev odločanja in lokalnih skupnosti v razvoj in izvajanje strategij za zmanjševanje tveganja nesreč za kulturno dediščino;

2. Že vzpostavljene nacionalne in mednarodne mreže za kulturno dediščino in nesreče naj spodbujajo vključevanja varstva kulturne dediščine v širše polje obvladovanja nesreč;

Za medvladne in mednarodne nevladne organizacije

3. Mednarodne medvladne in nevladne organizacije za kulturno dediščino, kot so UNESCO, ICCROM, ICOMOS, ICOM, IFLA in ICA kot tudi Mednarodni odbor modrega ščita pri ICOM (ICBS) in povezani mednarodni instrumenti, kot na primer Konvencija o svetovni dediščini, si morajo prizadevati v smeri krepitve in spodbujanja zmanjševanja tveganja nesreč v okviru svojih politik, programov in dejavnosti;

4. Posebno pozornost bi bilo treba namenjati državam na potresnih območjih za zagotavljanje varnosti v mestih z bivalno kulturno dediščino, ob upoštevanju njihove ekološke realnosti. Ponavljajoči se potresi na zgodovinskih urbanih območjih in prostorih povzročajo kumulativno škodo. Spodbujati je treba razvoj novih tehnologij s potrebnimi ojačitvami, ki so združljive s prvotno uporabljenimi materiali in tehnologijami ter reverzibilne;

5. Vključevanje obvladovanja tveganja za kulturno dediščino ob nesrečah v programe pomoči različnih mednarodnih agencij za razvoj in sodelovanje, ki naj to politiko spodbujajo tudi pri drugih večstranskih razvojnih institucijah, katerih pogodbenice so.

Za centralne, regionalne in lokalne oblasti

6. Oblasti morajo vzpostaviti strokovne odbore, ki bodo omogočali izmenjavo mnenj za oblikovanje usklajenih politik, z združevanjem interdisciplinarnih strokovnjakov, kot so gradbeni inženirji, arhitekti, arheologi in drugi strokovnjaki za kulturno dediščino. Oblasti morajo spodbujati tudi administrativne in finančne ukrepe, potrebne za vzpostavitev celovitih sistemov za ublažitev nesreč za območja kulturne dediščine kot tudi za urbano okolje;

7. Oblasti bi morale okrepiti institucionalno podporo in upravljanje za pripravljenost na nesreče z ustreznimi predpisi, ki so pripravljene v posvetovanju s civilno družbo. Javne ustanove, lastnike in druge deležnike je treba spodbujati k sodelovanju pri oblikovanju politik za ohranjanje kulturne dediščine;

8. Organi, pristojni za kulturno dediščino in blažitev posledic nesreč, bi morali skupaj razvijati posebna orodja za redne preglede stabilnosti konstrukcij stavb dediščine za blažitev posledic v primeru potresov z namenom ohranjanja vrednot dediščine, ter uporabljati ustrezne tehnologije, ki bi te vrednote ohranjale v prihodnosti;

9. Spodbujanje nacionalne in mednarodne pomoči za sanacijo bivalne dediščine z vključevanjem celostnega razumevanja družbe v programe prenove, ter ozaveščanje in izobraževalne aktivnosti prebivalcev za izboljšanje njihove varnosti in pogojev za vsakodnevno življenje;

10. V kontekstu Konvencije o svetovni dediščini in drugih mednarodnih instrumentov sprejemanje in izvajanje celostnih politik, postopkov in pravnih ukrepov za vključevanje kulturne dediščine v vse programe za zmanjševanje nesreč in za vključevanje načrtov za obvladovanje tveganj kot del sistema upravljanja območij dediščine;
11. Vključevanje vladnega in nevladnega strokovnega znanja o kulturni dediščini v obstoječe in prihodnje nacionalne usklajevalne organe, ki so pooblaščen za nadzor nad razvojem in za izvajanje politike, programov in načrtov ukrepov za zmanjšanje posledic nesreč;
12. Sodelovanje z lokalnimi upravami in zagotavljanje ustreznih virov za sprejemanje in izvajanje doslednih strategij za upravljanje tveganja za kulturno dediščino na njihovem območju, predvsem zgodovinskih urbanih območij ter kulturne krajine in njihovih okolij; vključno z identifikacijo, oceno in spremljanjem tveganj za nesreče;
13. Spodbujanje in podpiranje civilne družbe in nevladnih pobud na področju zmanjševanja posledic nesreč za kulturno dediščino z ukrepi, katerih cilj je zmanjševanje glavnih dejavnikov ranljivosti;
14. Spodbujanje in podpiranje izobraževanja in akcije ozaveščanja za širše razširjanje informacij glede varstva kulturne dediščine pred, med in po nesreči; Uporaba znanja, inovacij in izobraževanja za krepitev kulture preprečevanja nesreč;
15. Spodbujanje centralnih, regionalnih in lokalnih organov k usklajevanju politik za obvladovanje tveganj za kulturno dediščino ob potresih, urbano planiranje in obvladovanje nesreč za območja kulturne dediščine in okolico;

Za izobraževalne in raziskovalne ustanove

16. Razvoj programov za usposabljanja o obnovi in posodabljanju tako za strokovnjake za kulturno dediščino kot za osebe kriznih skupin za zagotavljanje nemotene povezovanja;
17. Izobraževanje je izhodišče za razumevanje pomena pripravljenosti na nesreče. Zato bi se morale mlajše generacije zavedati pomena kulturne dediščine, tako snovne kot nesnovne, ter odgovornosti za njeno ohranjanje;
18. Akademske ustanove, kot na primer univerze, tehniške šole in raziskovalni centri, naj spodbujajo izobraževanje in raziskave o celostnem obvladovanju tveganj nesreč za kulturno dediščino na potresnih območjih, še posebej z vključevanjem v mednarodne dejavnosti, na primer z vzpostavljanjem mrež za izboljšanje kakovosti svoje dejavnosti s sodelovanjem z območnimi ustanovami za kulturno dediščino.

Limsko deklaracijo za obvladovanje tveganja nesreč na območjih kulturne dediščine, ki so jo sestavili in predlagali strokovnjaki, navedeni v nadaljevanju, so soglasno sprejeli udeleženci mednarodnega simpozija »Obvladovanje tveganja nesreč za kulturno dediščino. Trajnostno ohranjanje urbane kulturne dediščine na potresnih območjih. Izkušnje s sanacijo po nesrečah: Vloga gradbenih inženirjev in arhitektov konservatorjev«, v organizaciji centra CISMID Universidad Nacional de Ingeniería (UNI), Ritsumeikan University (RITS-DMUCH), ob podpori ICOMOS-ICORP, ICOMOS Peru, ki je potekal v dvorani Jinnai Japonsko-perujskega kulturnega centra, 3. decembra 2010.

(po abecednem vrstnem redu)

Patricia GIBU (Universidad Nacional de Ingeniería, FIC-CISMID, pripravljavka osnutka)

Kanefusa MASUDA (Ritsumeikan University, Japonska, ICOMOS-ICORP, pripravljavec osnutka)

O. Keiko MENDOZA SHIMADA (Ritsumeikan University, Japonska, ICOMOS Japonska, pripravljavka osnutka)

Mariana MOULD DE PEASE (Colección Franklin Pease G.Y., ICOMOS Peru, pripravljavka osnutka)

Victor PIMENTEL (Universidad Nacional de Ingeniería, ICOMOS Peru, pripravljavec osnutka)

Julio VARGAS NEUMANN (Pontificia Universidad Católica del Perú, ICOMOS Peru, pripravljavec osnutka)

Carlos ZAVALA (Universidad Nacional de Ingeniería, FIC-CISMID, pripravljavec osnutka)

Blanca ALVA GUERRERO (Ministrstvo za kulturo, direktorica oddelka za zaščito dediščine)

Mario BEGAZO BEGAZO (Hospital Goyeneche, Arequipa, direktor)

Antonio BLANCO BLASCO (Pontificia Universidad Católica del Perú, profesor)

Beatriz BOZA MORILLO (Ministrstvo za kulturo, območni urad Arequipa, arhitektka konservatorka)

María del Carmen CORRALES (Ministrstvo za kulturo, arhitektka konservatorka)

Juan DE ORELLANA (Universidad Femenina del Sagrado Corazón, Lima, arhitekt konservator)

Jorge LARREA TOVAR (Lima School Workshop, direktor)

Fernando LÓPEZ SÁNCHEZ (Museo de Arte de la Catedral de Lima, direktor)

Jenny PARRA SMALL (Proyecto Ciudades Sustentables – PNUD, Institut za civilno obrambo, arhitektka)

Ricardo PROAÑO (Universidad Nacional de Ingeniería, docent)

Hugo SCALETTI (Universidad Nacional de Ingeniería, profesor)

Ruth SHADY (ICOMOS Peru, predsednica)

Teresa VILCAPOMA (Universidad Femenina del Sagrado Corazón, Lima, arhitektka konservatorka)